Lietas arhīva Nr. CA-0294-20/5
ECLI:LV:KUAT:2020:1027.C69441719.7.S

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā

Liepājā 2020.gada 27.oktobrī

Kurzemes apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija šādā sastāvā: tiesnese s Liena Jansone, Rita Vīva un Astra Klaiše izskatīja rakstveida procesā civillietu sakarā ar /pers. C/ apelācijas sūdzību par Kurzemes rajona tiesas 2020.gada 15.jūlija spriedumu /pers. C/ prasībā pret /pers. D/ par zaudējumu atlīdzības piedziņu.

Aprakstošā daļa

[1] 2019.gada 15.oktobrī /pers. C/ cēlis tiesā prasību pret /pers. D/, vēlāk to papildinot, kurā pamatojoties uz Civillikuma 1402., 1425., 1587., 1716., 1760., 1771., 1773., 1775. un 2128.pantu, lūdz:

1) piedzīt no atbildētājas zaudējumus 3242,18 EUR;

2) noteikt prasītāja tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei saņemt likumiskos 6 % gadā no piedzītās zaudējumu summas līdz to pilnīgai samaksai;

3) piedzīt no atbildētājas tiesas izdevumus.

Prasība pamatota ar šādiem apstākļiem.

[1.1] Laika periodā no 2008.gada janvāra līdz 2012.gada oktobrim atbildētāja lietoja prasītajam piederošo dzīvokļa īpašumu /adrese/ (turpmāk – arī dzīvoklis).

No 2008.gada līdz 2010.gada oktobrim dzīvokļa lietošanas tiesiskais pamats bija atbildētājas laulātā rakstiska vienošanās ar prasītāju, ar kuru puses apņēmās noslēgt darījumu par dzīvokļa maiņu pret atbildētājas laulātajam piederošo nekustamo īpašumu. Prasītājs un atbildētājas laulātais bija jau savstarpēji viens otram nodevuši attiecīgo nekustamo īpašumu lietošanas tiesības.

Atbildētāja ar ģimeni dzīvoja dzīvoklī un lietoja pamatpakalpojumus, kurus sniedz komunālo pakalpojumu sniedzēji.

[1.2] Tā kā ar atbildētājas laulāto nodibinātās saistības netika savlaicīgi pildītas – maiņas darījuma noformēšana tika vilcināta, prasītājs 2010.gada 12.oktobrī ar atbildētāju noslēdza īres līgumu, ar kuru atbildētāja apņēmās regulāri veikt maksājumus par dzīvoklim nodrošinātajiem pamatpakalpojumiem.

Maksājumi tika veikti neregulāri un 2011.gada 11.maijā prasītājs rakstiski brīdināja atbildētāju par līgumattiecību pārtraukšanu. Bez tam prasītājs veicis samaksu 400 EUR dzīvoklī nodrošināto pakalpojumu sniedzējam, jo prasītājs kā dzīvokļa īpašnieks saņēmis brīdinājumu par parāda, kas izveidojies par neapmaksātajiem dzīvoklim sniegtajiem pakalpojumiem, piedziņu tiesas ceļā.

[1.3] Vienošanās par darījumu, ar kuru atbildētājas ģimene būtu ieguvusi dzīvokli īpašumā, no prasītāja neatkarīgu iemeslu dēļ, nav izpildīta. Izvērtējot situāciju, prasītājs 2012.gadā pieņēmis lēmumu dzīvokli pārdot. Lai dzīvokļa atsavināšanas darījumu varētu veikt, prasītājs samaksājis visus ar dzīvokli saistītos parādus, kuri radušies atbildētājas negodprātīgās rīcības rezultātā.

[1.4] Prasītājam, apmaksājot ar dzīvokļa lietošanu saistīto pakalpojumu parādu, ir radušies materiālie zaudējumi 3242,18 EUR, kurus lūdz piedzīt no atbildētājas.

[2] Atbildētāja par prasību iesniegtajā paskaidrojumā norādījusi, ka prasību neatzīst, jo viņai nav bijuši nekādi darījumi ar prasītāju. Prasītājs centies no atbildētājas laulātā /pers. E/ atsavināt māju /adrese/ un iejaukt darījumā arī atbildētāju.

Ģimene ir dzīvojusi prasītāja īpašumā, jo atbildētājas laulātais vienojies ar prasītāju mainīties ar īpašumiem. Saskaņā ar pirkuma - maiņas līgumu, prasītāja lietošanā nodota atbildētājas laulātā māja, savukārt atbildētājas un viņas laulātā lietošanā nodots prasītāja dzīvoklis.

/adrese/ ir bijusi samaksa par /pers. E/ māju /adrese/. Prasītājs ir pārdevis dzīvokli, lai segtu parādus.

[3] Ar Kurzemes rajona tiesas 2020.gada 15.jūlija spriedumu prasība ir noraidīta. No prasītāja atbildētājas labā piedzīti izdevumi par advokāta palīdzību 200 EUR.

Spriedumā norādīti šādi motīvi.

[3.1] Tiesa, izvērtējot pierādījumus, nodibinājusi vairākus faktus:

[3.1.1] dzīvoklis no 2004.gada 28.decembra līdz 2012.gada 4.oktobrim ir piederējis prasītājam;

[3.1.2] 2010.gada 12.oktobrī starp prasītāju kā izīrētāju un atbildētāju kā īrnieci noslēgts Dzīvojamās telpas īres līgums par dzīvokļa īri;

[3.1.3] 2007.gada 6.novembrī starp /pers. E/ kā pārdevēju un prasītāju kā pircēju noslēgts Pirkuma līguma priekšlīgums, ar kuru /pers. E/ apņemas pārdot prasītājam sev piederošo nekustamo īpašumu /adrese A/. Puses vienojušās, ka īpašumu prasītājs iegūst savā īpašumā mainot sev piederošo dzīvokli pret /pers. E/ īpašumu /adrese/, kā arī dzēšot /pers. E/ saistības VAS "Latvijas Hipotēku un zemes banka" 6416,07 LVL un samaksājot pārdevējam skaidrā naudā 5000 LVL, paredzot, ka īpašuma pirkuma līgums jānoslēdz ne vēlāk kā līdz 2008.gada 20.februārim. Maiņas ceļā iegūtais nekustamais īpašums /adrese A/ tiks nodots prasītāja lietošanā līdz 2007.gada 30.decembrim, bet dzīvoklis /pers. E/ lietojumā līdz 2007.gada 1.decembrim.

[3.1.4] 2008.gada 16.jūlijā /pers. E/ un prasītājs parakstījuši Pielikumu Nr.1 pie noslēgtā Pirkuma līguma priekšlīguma, nosakot, ka īpašuma pirkuma līgums jānoslēdz ne vēlāk ka līdz 2008.gada 20.oktobrim.

[3.1.5] 2012.gada 6.jūlijā /pers. E/ un prasītājs noslēguši Vienošanos, kas ir Pielikums Nr.2 Pirkuma līguma priekšlīgumam, kur vienojušies, ka līdz 2012.gada 13.augustam prasītājs nomaksā /pers. E/ kredītsaistības 1333,71 LVL, līdz 2012.gada 31.decembrim nomaksā nekustāmā īpašuma nodokli 216,40 LVL par īpašumu /adrese/ un 202,20 LVL parādu SIA /Nosaukums A/.

/pers. E/ veic atlikušo kredītsaistību maksājumu 1582,09 LVL VAS "Latvijas Hipotēku un zemes banka", līdz 2013.gada 30.aprīlim dzēš maksājumus Uzturlīdzekļu fondam, līdz 2013.gada 12.oktobrim dzēš visus ar dzīvokļa lietošanu saistītos komunālo pakalpojuma parādus.

[3.1.6] 2012.gada 30.jūlijā /pers. E/ un prasītājs noslēguši Vienošanos, kas ir Pielikums Nr.3 Pirkuma līguma priekšlīgumam, kur vienojušies, ka /pers. E/ piekrīt, ka prasītājam ir tiesības pārdot tam piederošo īpašumu /adrese/ ar šādiem nosacījumiem:

1. Pirms īpašuma pārdošanas atbildētāja tiek nodrošināta ar dzīvojamo platību, Saldū vai tā tuvākajā apkārtnē, un tā kopējā platība nava mazāka par 30 m^2;

2. No īpašuma pārdošanas iegūtie naudas līdzekļi tiek novirzīti:

- 1379,89 LVL parāda nomaksai par saņemtajiem pakalpojumiem SIA „Saldus Siltums";
- 202,20 LVL /pers. E/ parāds par ūdeni SIA "Saldus komunālserviss" (parāds no 2007.gada 29.novembra /pers. E/ piederošajam īpašumam /adrese/);
- pilnā apmērā /pers. E/ parādu uzturlīdzekļu fondam;
- pilnā apmērā visus parādus par dzīvoklī saņemtajiem pakalpojumiem;
- atlikušie naudas līdzekļi (ja tādi ir) tiek ieskaitīti atbildētājas bankas kontā.

3. Pēc visu nosacījumu izpildes 10 dienu laikā /pers. E/ un prasītājs noslēdz pirkuma līgumus par īpašumu pirkumiem saskaņā ar Pirkuma līguma priekšlīgumu.

[3.2] Lietā nav strīda, ka starp prasītāju un /pers. E/ noslēgts līgums un papildus vienošanās saistībā ar strīdus nekustamo īpašumu, kuri nav apstrīdēti un ir spēkā esoši, un ka šīs vienošanās skar arī atbildētājas tiesības.

Lietā ir strīds par to, vai prasītājam ir tiesības prasīt no atbildētājas maksājumus, kas izriet no pušu starpā noslēgtā Dzīvojamās telpas īres līguma.

[3.3] Atbilstoši Civillikuma 1587.-1590.pantā noteiktajam, prasītājam ir saistoša 2012.gada 30.jūlijā starp /pers. E/ un prasītāju noslēgtā Vienošanās, kas ir Pielikums Nr.3 2007.gada 6.novembra Pirkuma līguma priekšlīgumam un tajā ietvertais nosacījums, ka no dzīvokļa pārdošanas iegūtie naudas līdzekļi tiek novirzīti visu parādu par dzīvoklī saņemtajiem pakalpojumiem segšanai.

[3.4] Ar Kurzemes rajona tiesas spēkā stājušos 2018.gada 18.decembra spriedumu lietā Nr. C34075115 konstatēts, ka 2012.gada 30.jūlija Vienošanās nav izpildīta tikai daļā par /pers. E/ parāda pret Uzturlīdzekļu fondu segšanu. Pārējā daļā Vienošanās ir izpildīta, t.i., dzīvoklis ir pārdots un no iegūtajiem līdzekļiem pilnā apmērā ir segts arī parāds par saņemtajiem pakalpojumiem.

[3.5] 2012.gada 30.jūlija Vienošanās pie Priekšlīguma noslēgta vēlāk nekā 2010.gada 12.oktobra Dzīvojamās telpas īres līgums un ar šo vienošanos atrisināts jautājums par maksājumu veikšanu par dzīvokļa /adrese/ lietošanu.

Prasītājs, noslēdzot Pirkuma līguma priekšlīgumu un vienošanos ar /pers. E/, ir apsolījis no dzīvokļa pārdošanas iegūtos naudas līdzekļus novirzīt arī maksājumu, kas saistīti ar atbildētājai lietošanā nodotā dzīvokļa parādu segšanu. Līdz ar to atbilstoši Civillikuma 1520.pantā noteiktajam atbildētājai ir tiesības paļauties, ka šī vienošanās tiks izpildīta un viņas parāds dzēsts, kas atbilstoši Kurzemes rajona tiesas 2018.gada 18.decembra spriedumam lietā Nr.C34075115 ir ticis izdarīts. Pie šādiem apstākļiem prasītājam nav tiesības atkārtoti prasīt šo maksājumu veikšanu no atbildētājas.

[4] Par Kurzemes rajona tiesas 2020.gada 15.jūlija spriedumu prasītājs iesniedzis apelācijas sūdzību, pārsūdzot to pilnā apjomā un lūdzot prasību apmierināt.

Apelācijas sūdzībā norādīti šādi argumenti.

[4.1] Tiesa kļūdaini izvērtējusi lietas apstākļus un nav ņēmusi vērā prasītāja tiesas sēdē pausto, ka nekustamo īpašumu pirkums – maiņa starp prasītāju un /pers. E/ nav noticis un to vairs nav iespējams pabeigt. Prasītājam radušies zaudējumi piedzenami no atbildētājas, atbilstoši saistībām, kuras viņa uzņēmusies.

[4.2] Tiesa kļūdaini atsaukusies uz Civillikuma 1520.pantu, norādot, ka atbildētājai ir bijušas tiesības paļauties, ka viņas parādi tiks dzēsti, kā to paredzēja vienošanās ar trešo personu /pers. E/ un ka prasītājam nav tiesības "atkārtoti" prasīt maksājumu veikšanu no atbildētājas, jo:

[4.2.1] atbildētāja, slēdzot īres līgumu un vienošanos par parādu apmaksu, zināja, ka saistības ir un tās būs jāpilda. Fakts, ka atbildētāja zināja par uzsākto darījumu starp viņas bijušo laulāto /pers. E/ un prasītāju, nedeva tiesības nepildīt savas saistības;

[4.2.2] prasītājs nekādus maksājumus no atbildētājas nav saņēmis, tādēļ nekorekta ir norāde par "atkārtotu maksājumu veikšanas" prasību. Prasītājs neprasa vēlreiz segt parādus, bet lūdz piedzīt no atbildētājas sev nodarītos zaudējumus, jo darījums, uz kuru paļaujoties prasītājs savus līdzekļus novirzīja atbildētājas radīto parādu samaksai, nav noticis un nekad nenotiks;

[4.2.3] spriedumā ignorētas saistības, kuras noteiktas likumā "Par dzīvojamo telpu īri" un šī likuma 12.pantā atrunātā kārtībā, kādā veicami maksājumi. Pienākumu maksāt īres maksu un maksu par pamatpakalpojumiem nosaka dzīvošanas fakts dzīvojamā telpā.

[4.3] Tiesa, noraidot prasību, ir ņēmusi vērā, ka atbildētājas parādu segšana tika ietverta pirkuma maksā par īpašumu, kuru prasītājs bija vienojies pirkt no atbildētājas laulātā, taču nav ņemts vērā, ka nekustamo īpašumu maiņas līgums nav noticis un tas vairs nav iespējams, jo /pers. E/ piederējušais nekustamais īpašums ir atsavināts, to pārdodot izsolē trešajai personai. Strīds ar /pers. E/ par saistību izpildi tiek skatīts citā tiesvedībā un tam nav nekādas saistības ar šajā lietā izskatāmo strīdu. Tādēļ prasītājs ir tiesīgs prasīt zaudējumus no personas, kuras dēļ zaudējumi ir radušies.

[4.4] Atbildētāja ar bijušo laulāto /pers. E/ nedzīvo kopīgā saimniecībā kopš 2008.gada, tāpēc kļūdaini tiesa spriedumā ir atsaukusies uz Civillikuma 1520.panta nosacījumiem. Arī atsaukšanās uz Civillikuma 1587.-1590.pantu nav argumentēta.

[5] Saskaņā ar Covid-19 infekcijas izplatības pārvaldības likuma 10.pantu, civillietas izskatīšana noteikta rakstveida procesā, informējot par to lietas dalībniekus un nosakot termiņu papildu paskaidrojumu vai citu procesuālo lūgumu iesniegšanai.

Motīvu daļa

[6] Novērtējot lietā esošos pierādījumus, lietas dalībnieku paskaidrojumus un apelācijas sūdzības motīvus, Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka prasība ir apmierināma daļēji.

[7] Civilprocesa likuma 430.panta trešā daļa paredz, ka fakti, kas konstatēti pirmās instances tiesā, apelācijas instances tiesā nav jāpārbauda, ja tie nav apstrīdēti apelācijas sūdzībā.

Izvērtējot apelācijas sūdzību, tiesas kolēģija konstatē, ka par šī sprieduma 3.1.punktā fiksētajiem pirmās instances tiesā nodibinātajiem faktiem strīds nepastāv.

Lietā pastāv strīds par to, vai atbildētājai ir pienākums atlīdzināt zaudējumus, kas prasītājam radušies apmaksājot ar dzīvokļa lietošanu saistītos pamatpakalpojumus par laika periodu, kurā dzīvokli lietojusi atbildētāja – SIA "Saldus namu pārvalde" 1109,42 LVL jeb 1578,56 EUR, SIA "Saldus

siltums" 400 EUR jeb 569,15 EUR, kā arī līgumsodu 769,20 LVL jeb 1094,47 EUR, kuru prasītājs ir aprēķinājis atbilstoši 2010.gada 12.oktobrī starp prasītāju un atbildētāju noslēgtajam līgumam par dzīvokļa īri.

Prasītājs uzskata, ka atbilstoši pušu 2010.gada 12.oktobrī noslēgtajam Dzīvojamās telpas īres līgumam atbildētājai šie maksājumi ir jāveic. Savukārt atbildētāja, iebilstot pret prasību, ir norādījusi, ka atbilstoši prasītāja un /pers. E/ savstarpējām tiesiskajām attiecībām, šos maksājumus ir apņēmies veikt pats prasītājs.

[8] Saskaņā ar Civillikuma 1587.pantu, *tiesīgi noslēgts līgums uzliek līdzējiem pienākumu izpildīt apsolīto [..].*

2010.gada 12.oktobra Dzīvojamās telpas īres līgums (*lietas 11.-12.lapa*) apliecina, ka starp prasītāju un atbildētāju noslēgts līgums, ar kuru prasītājs nodevis atbildētājas lietošanā dzīvokli, savukārt atbildētāja ir apņēmusies apmaksāt visus ar dzīvokļa lietošanu un apsaimniekošanu saistītos maksājumus atbilstoši konkrētā pakalpojuma sniedzēja noteiktajai kārtībai un samaksai noteiktajam termiņam.

Starp pusēm nav strīda par to, ka līdz brīdim, kad prasītājs atbilstoši prasītāja un /pers. E/ Vienošanās Nr.3 nosacījumiem iegādājās atbildētājai citu dzīvokli, atbildētāja lietoja prasītājam piederošo dzīvokli. Līdz ar to no 2010.gada 12.oktobra līdz 2012.gada 2.oktobrim (*lietas 10.lapa*), atbildētājai bija saistoši 2010.gada 12.oktobra līguma noteikumi, un konkrēti, atbildētājai bija pienākums veikt visu dzīvoklī nodrošināto pakalpojumu apmaksu.

[8.1] SIA "Saldus namu pārvalde" izziņa (*lietas 19.-21.lapa*) apliecina, ka par laika periodu no 2010.gada 1.novembra līdz 2012.gada 1.oktobrim par dzīvoklim nodrošinātajiem pakalpojumiem ir izrakstīti rēķini par kopējo summu 1745,95 LVL jeb 2484,26 EUR. Savukārt atbilstoši šajā izziņā ietvertajai informācijai un prasītāja iesniegtajiem maksājumus apliecinošajiem dokumentiem (*lietas 17.-18.lapa*), konkrēto rēķinu apmaksu atbildētāja ir veikusi tikai daļēji – 636,53 LVL jeb 905,70 EUR. Savukārt atlikušo parāda summu – 1109,42 LVL jeb 1578,56 EUR ir apmaksājis prasītājs.

[8.2] Saskaņā ar Civillikuma 1770.pantu, ar zaudējumu jāsaprot katrs mantiski novērtējams pametums. Jau cēlies zaudējums var būt vai nu cietušā tagadējās mantas samazinājums, vai arī viņa sagaidāmās peļņas atrāvums (Civillikuma 1772.pants).

Ar jēdzienu „zaudējums" saprot jebkādu mantas samazinājumu, zudumu, bojājumu, kā arī peļņas atrāvumu, papildu izdevumus un citas mantiski novērtējamas tiesību aizskāruma sekas (*sk. K.Torgāns. Saistību tiesības. I daļa, Mācību grāmata. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2006, 238. lpp.*).

Tādējādi cietušā tagadējās mantas samazinājums var izpausties dažādos veidos un ir svarīgi noskaidrot mantiski novērtējamā pametuma raksturu.

Atbilstoši Civillikuma 1779.pantam, katram ir pienākums atlīdzināt zaudējumus, ko viņš ar savu darbību vai bezdarbību nodarījis.

Kā atzīts tiesību doktrīnā un to apstiprinājusi judikatūra, zaudējumu atlīdzības pamatā ir: 1) tiesību aizskārēja neattaisnojama darbība, kas attiecīgos gadījumos ietver arī novērtējumu no vainojamības viedokļa; 2) zaudējumu esamība un 3) cēloniskais sakars starp zaudējumiem un neatļauto darbību (*sk. K.Torgāns. Saistību tiesības I daļa. Rīga, 2006, 209.lpp., Augstākās tiesas Senāta 2008.gada 2.aprīļa spriedumu lietā Nr. SKC-143/2008 (C29369004), 2011.gada 7.decembra spriedumu lietā Nr. SKC-289/2011 (C06067006)*).

Konkrētajā gadījumā, atbilstoši 2010.gada 12.oktobra līguma nosacījumiem, atbildētāja bija apņēmusies apmaksāt visus ar dzīvokļa lietošanu saistītos pakalpojumus, bet šo ar līgumu uzņemto pienākumu atbilstoši šī sprieduma 8.1.punktā konstatētajam nav pildījusi, tādējādi pieļaujot Civillikuma 1587.pantam neatbilstošu rīcību. Līdz ar to prasītājam, norēķinoties atbildētājas vietā ar pakalpojumu sniedzējiem, ir radies mantas samazinājums (zaudējumi) 1578,56 EUR, kurus atbilstoši Civillikuma 1779.pantā noteiktajam atbildētājai ir pienākums atlīdzināt prasītājam.

[8.3] Izvērtējot prasību daļā par zaudējumu 569,15 EUR piedziņu, kas prasītājam radušies 2011.gada 15.jūlijā, samaksājot SIA "Saldus siltums" 400 LVL par dzīvoklim sniegto siltumenerģijas piegādes pakalpojumu (*lietas 14.lapa*), tiesas kolēģija ņem vērā, ka prasītājs ir veicis daļēja parāda pret SIA "Saldus siltums" samaksu, kas ir aprēķināts par laika periodu no 2008.gada februāra līdz 2010.gada oktobrim (ieskaitot). Lai gan atbildētāja prasītājam piederošo dzīvokli ir lietojusi no 2008.gada janvāra, sākotnēji dzīvokļa lietošanas pamats bija starp prasītāju un /pers. E/ noslēgtais Pirkuma līguma priekšlīgums, ar kuru dzīvoklis bija nodots atbildētājas laulātā /pers. E/ lietošanā. Starp prasītāju un /pers. E/ nebija noslēgts dzīvokļa īres līgums, lai tādējādi uz atbildētāju būtu attiecināmas likuma "Par dzīvojamo telpu īri" 10.panta otrās daļas nosacījumi, par solidāru mantisko atbildību par dzīvojamās telpas īres līguma saistībām. Līdz ar to, ja prasītāja un /pers. E/ savstarpējo tiesisko attiecību ietvaros prasītājam ir radušies kādi izdevumi, tos nevar attiecināt uz atbildētājas pienākumu tos atlīdzināt.

Kā redzams no SIA "Saldus siltums" informācijas par maksājumiem (*lietas 37.-41.lapa),* no 2010.gada 12.oktobra, kad starp prasītāju un atbildētāju ir noslēgts līgums par dzīvoklim sniegto pakalpojumu apmaksu līdz dzīvokļa atsavināšanai 2012.gada oktobrī, SIA "Saldus siltums" dzīvoklim sniedzis siltumenerģijas piegādes pakalpojumus tikai 2010.gada oktobra mēnesī par kopējo summu 25,38 LVL. Gan 2010.gada oktobrī, gan novembrī ir veikti maksājumi SIA "Saldus siltums" par kopējo summu 50,83 LVL, kā rezultātā nesamaksātais parāds šī pakalpojuma sniedzējam, kas aprēķināts par laika periodu no 2008.gada februāra līdz 2010.gada novembrim ir 1379,89 LVL.

Savukārt no 2012.gada 6.jūlija Vienošanās Nr.2, kas noslēgta starp prasītāju un /pers. E/, un kurā ir fiksēts fakts, ka prasītāja un atbildētājas starpā 2010.gada 12.oktobrī ir noslēgts līgums par dzīvoklim sniegto komunālo pakalpojumu apmaksu, izriet, ka prasītājs un /pers. E/ ir atzinuši, ka pienākums segt parādsaistības pret SIA "Saldus siltums" 1379,89 LVL ir /pers. E/, nevis atbildētājai.

Līdz ar to tiesas kolēģija atzīst, ka vispirms, atbilstoši prasītāja un atbildētājas savstarpēji 2010.gada 12.oktobra noslēgtajam līgumam, atbildētājai ir bijis pienākums apmaksāt SIA "Saldus siltums" sniegtos pakalpojumus tikai par 2010.gada oktobra mēnesi – 25,38 LVL, t.i., par tiem pakalpojumiem, kas tika saņemti 2010.gada 12.oktobra līguma darbības laikā.

Bez tam, ņemot vērā 2010.gada oktobrī un novembrī veiktos maksājumus par kopējo summu 50,83 LVL, kā arī prasītāja un /pers. E/ atzīto atlikušo SIA "Saldus siltums" maksājumu attiecināšanu uz /pers. E/ parādsaistībām, tiesas kolēģijai ir pamats secināt, ka atbildētāja savas ar 2010.gada 12.oktobra līgumu uzņemtās saistības veikt maksājumus SIA "Saldus siltums" 25,38 LVL apmērā ir izpildījusi, veicot maksājumus 2010.gada oktobrī un novembrī. Līdz ar to prasība daļā par zaudējumu, kas prasītājam radušies 2011.gada 15.jūlijā, apmaksājot SIA "Saldus siltums" sniegtos pakalpojumus par kopējo summu 400 LVL jeb 569,15 EUR, piedziņu no atbildētājas ir noraidāma.

[9] Saskaņā ar Civillikuma 1716.pantu, *līgumsods ir pametums, ko kāda persona uzņemas ciest sakarā ar savu saistību tajā gadījumā, ja viņa šo saistību neizpildītu vai neizpildītu pienācīgi.*

Atbilstoši 2010.gada 12.oktobra līguma 6.1.punktā noteiktajam, par īres maksas un komunālo maksājumu savlaicīgu nemaksāšanu atbildētājai ir noteikts pienākums maksāt prasītājam līgumsodu 0,5 % no nenomaksātās summas par katru nokavēto dienu.

Vienlaikus, kā redzams no pušu 2010.gada 12.oktobra līguma 2.1. – 2.3.punkta, atbildētājai nav noteikta īres maksa, kas būtu maksājama prasītājam par dzīvokļa lietošanu. Vienīgie maksājumi, kas atbilstoši šim līgumam atbildētājai ir bijuši jāveic, ir maksājumi apsaimniekotājam un komunālo pakalpojumu sniedzējiem.

Tā kā tiesas kolēģija atbilstoši šī sprieduma 8.1.punktā norādītajam ir konstatējusi saistību neizpildi un nokavējumu no atbildētājas puses, tad ir atzīstamas prasītāja tiesības par saistību izpildes nokavējumu aprēķināt līgumā noteikto līgumsodu.

Parāda summas aprēķins (*lietas 9.lapa*) apliecina, ka atbildētāja ir pieļāvusi Līgumā noteikto maksājumu kavējumus SIA "Saldus namu pārvalde", kā rezultātā prasītājs par maksājumu kavējumu laika periodā no 2011.gada septembra līdz 2012.gada novembrim atbilstoši Līguma 6.1.punktam ir aprēķinājis līgumsodu par kopējo summu 709,20 LVL jeb 1009,10 EUR.

Izvērtējot no atbildētājas piedzenamā līgumsoda apmēru, tiesas kolēģija ņem vērā, ka atbilstoši Civillikuma 1724.[1] pantā noteiktajam, tiesa samazina pieprasīto līgumsodu līdz saprātīgam apmēram, ja tas ir pārmērīgs, salīdzinot ar neizpildīšanas vai nepienācīgas izpildīšanas radīto zaudējumu vai ņemot vērā citus apstākļus.

Minētā materiālo tiesību norma ir imperatīva, tā tiesai uzliek pienākumu vērtēt piedzenamā līgumsoda apmēra samērīgumu un konstatējot, ka tas ir pārmērīgs, vai arī ņemot vērā citus apstākļus, to samazināt līdz saprātīgam apmēram.

Šāds tiesību normas tulkojums, proti, ka tiesai ir pienākums vērtēt līgumsoda samērīgumu un taisnīgumu, kā arī pamatot piedzenamā līgumsoda apmēru, nostiprinājies judikatūrā (sk. *Augstākās tiesas 2008.gada 14.maija sprieduma lietā Nr.SKC-212 (C30269404) 17.punktu, 2010.gada 21.aprīļa sprieduma lietā Nr.SKC-113 (C30316105) 10. un 11.punktu, 2016.gada 12.maija sprieduma lietā Nr.SKC-157 (C33350711) 6.punktu, Augstākās tiesas 2018.gada 24.jūlija spriedumu lietā Nr.SKC-165/2018 (ECLI:LV:AT:2018:0724.C28295914.1.S)*).

Augstākā tiesa 2008.gada 14.maija spriedumā lietā Nr.SKC-212 ir norādījusi, ka līgumsodam ir sodīšanas un zaudējumu atlīdzināšanas funkcija. Tiesiskajās attiecībās, sakarā ar sodošu rakstura tiesisko līdzekļu piemērošanu, par vispārēju principu tiesībās ir atzīstams soda samērīguma princips.

Ņemot vērā, ka izskatāmajā lietā prasība ir celta gan par zaudējumu, kas prasītājam radušies, atbildētājai neveicot maksājumu, gan par līgumsoda, kas aprēķināts par šo pašu maksājumu neveikšanu, piedziņu, ir secināms, ka prasītais līgumsods izskatāmajā lietā pamatā pilda sodošo, nevis zaudējumu atlīdzināšanas funkciju, jo summas samaksas pārsniegumam pār faktiskajiem zaudējumiem būtībā ir soda raksturs. Šādos apstākļos par taisnīgu un samērīgu tiesas kolēģija atzīst līgumsodu 10 % apmērā no zaudējumu, kuri atzīti par pierādītiem, summas, t.i., 10 % no 1578,56 EUR jeb 157,86 EUR.

Nosakot šādu piedzenamā līgumsoda apmēru, tiesas kolēģija ņem vērā, ka likumdevējs ar 2014.gada 1.janvāri atbilstoši Civillikuma 1716.panta trešajā daļā noteiktajam, ir paredzējis līgumsodu par saistību nepienācīgu izpildi vai neizpildīšanu īstā laikā (termiņā) aprobežot ar 10 procentiem no pamatparāda vai galvenās saistības apmēra.

Lai gan šie Civillikuma grozījumi, atbilstoši likuma "Par atjaunotā Latvijas Republikas 1937.gada Civillikuma saistību tiesību daļas spēkā stāšanās laiku un piemērošanas kārtību" 21.pantam, nav tieši attiecināmi uz izskatāmo lietu, tiesas kolēģija atzīst, ka ar izdarītajiem grozījumiem Civillikumā ietvertajā līgumsoda regulējumā likumdevējs, kas ir atzīstams par sabiedrības vairākuma pārstāvi, par taisnīgu un samērīgu līgumsodu par saistības neizpildi īstajā laikā ir atzinis līgumsodu, kas nepārsniedz 10 procentus no galvenās saistības.

Līdz ar to, ņemot vērā, ka prasība pret atbildētāju par zaudējumu piedziņu ir celta septiņus gadus pēc to nodarīšanas un piecus gadus pēc likuma grozījumu, ar kuriem tika aprobežots līgumsoda maksimālais apmērs, spēkā stāšanās, kā arī to, ka līgumsoda mērķis nav iedzīvoties uz pārkāpēja rēķina un tam ir jābūt samērīgam ar sākotnējo līguma ekonomisko interesi, tad izskatāmajā lietā, nosakot līgumsodu atbilstoši pašreiz ar likumu noteiktajam šāda līgumsoda maksimālajam apmēram, tiesas kolēģija piedzenamā līgumsoda apmēra ierobežošanu 10 % apmērā no galvenās saistības atzīst par taisnīgu.

Līdz ar to prasība par līgumsoda piedziņu ir apmierināma daļēji, piedzenot no atbildētājas prasītāja labā līgumsodu 157,86 EUR, daļā par līgumsoda 936,61 EUR piedziņu noraidot.

[10] Tiesas kolēģija par kļūdainu atzīst pirmās instances tiesas viedokli, ka uz pušu strīdu ir attiecināmi Civillikuma 1520.-1523.panta nosacījumi, jo atbilstoši Civillikuma 1520.pantā, noteiktajam, ja viens līdzējs dod otram kādu apsolījumu par labu trešajai personai, tad ne vien tas, kam šis apsolījums dots, bet arī trešā persona, kam par labu tas dots, iegūst tiesību prasīt no apsolītāja tāda līguma izpildījumu.

No šīs normas izriet, ka līgums par labu trešajai personai ir saistībtiesisks līgums, ar ko parādnieks (apsolītājs) apņemas dot saistības izpildījumu nevis līgumiskajam kreditoram (apsolījuma ņēmējam), bet gan trešajai personai. Proti, Civillikuma 1520.pantā ir runa par tādu apsolījumu, atbilstoši kuram trešā persona, kam par labu tas dots, iegūst tiesību prasīt no apsolītāja tāda līguma izpildījumu, t.i., atbilstoši līguma saturam trešā persona iegūst savu atsevišķu prasījuma tiesību pret apsolītāju, kuru tā pati var izlietot prasības tiesvedības kārtībā.

Atbilstoši 2012.gada 30.jūlija Vienošanās, kuru pirmās instances tiesa ir vērtējusi kā līgumu, kas noslēgts par labu atbildētājai, ir tikai vispārīgi norādīts, ka prasītājs pilnā apmērā apmaksā visus parādus par dzīvoklī saņemtajiem pakalpojumiem. No Vienošanās teksta neizriet, ka prasītājs ir apņēmies veikt kādus maksājumus tieši atbildētājai.

Vienīgi tad, ja līgumā ir pietiekami skaidri un noteikti pielīgts, ka no šī līguma izriet (jeb ar to tiek nodibināta) trešās personas tiesība prasīt no apsolītāja līgumā norunātās saistības izpildījumu, tas kvalificējams kā līgums par labu trešajai personai Civillikuma 1520.panta izpratnē. Konkrētajā gadījumā no Vienošanās teksta un prasītāja veiktajām darbībām (izpildītajiem maksājumiem) ir secināms, ka prasītājs ir vienojies ar /pers. E/ veikt maksājumus komunālo pakalpojumu sniedzējiem, nevis atbildētājai. Tādējādi ar vienošanos noteiktais prasītāja pienākums nav attiecināms uz atbildētājas tiesībām prasīt no prasītāja šādu maksājumu veikšanu. Līdz ar to tiesas kolēģija atzīst, ka pirmās instances tiesa uz pušu strīdu izskatāmajā lietā nepamatoti ir attiecinājusi Civillikuma 1520.-1523.panta nosacījumus.

Vienlaikus p**ar nepamatotiem tiesas kolēģija atzīst prasītāja iebildumus par to, ka Civillikuma 1520.panta nosacījumi uz izskatāmo lietu nav attiecināmi tā iemesla dēļ, ka atbildētāja ar bijušo laulāto /pers. E/ nedzīvo kopīgā saimniecībā kopš 2008.gada, jo pušu kopdzīvei vai laulāto attiecībām nav nekādas tiesiskas nozīmes. Atbilstoši Civillikuma 1520.panta nosacījumiem trešā persona var būt jebkura persona, kas nav attiecīgā līguma dalībniece.**

[11] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 195.pantu prasītājam nosakāmas tiesības saņemt likumiskos nokavējuma procentus (6 % gadā) no neatmaksātā pamatparāda līdz sprieduma izpildei vai līdz brīdim, kad procentu daudzums sasniegs nesamaksātā pamatparāda apmēru (Civillikuma 1763.pants).

[12] Ar spriedumu jāizlemj tiesas izdevumu atlīdzināšanas jautājumi.

Civilprocesa likuma 41.panta pirmā daļa nosaka, ka pusei, kuras labā taisīts spriedums, tiesa piespriež no otras puses visus tās samaksātos tiesas izdevumus, proporcionāli tiesas apmierināto prasījumu apmēram.

Prasītājs samaksājis valsts nodevu par prasības pieteikumu 364,33 EUR (*lietas 7.lapa*) un par apelācijas sūdzības iesniegšanu 364,33 EUR (*lietas 85.lapa*). Prasītājs samaksājis ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus par pavēstu un tiesas dokumentu nosūtīšanu 3,20 EUR (*lietas 7.lapa*).

Tā kā prasība ir apmierināta daļēji, proti, prasītājs ir cēlis prasību par 3242,18 EUR piedziņu, kas ir apmierināta daļā par 1736,42 EUR piedziņu, tad ir atzīstams, ka prasītāja samaksātie tiesas izdevumi no atbildētājas ir piedzenami 53,56 % (1736,42 EUR x 100 : 3242,18 EUR) apmērā no prasītāja veiktajiem maksājumiem t.i., 391,98 EUR ((364,33 EUR + 364,33 EUR + 3,20 EUR) x 53,56 %).

[13] Atbilstoši Civilprocesa likuma 204.[1] pantam atbildētājai nosakāms 10 dienu termiņš labprātīgai sprieduma izpildei.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 8., 97., 193., 195., 204.[1], 430., 432., 434.pantu, Civillietu tiesas kolēģija

nosprieda

apmierināt daļēji /pers. C/ prasību pret /pers. D/ par zaudējumu atlīdzības piedziņu.

Piedzīt no /pers. D/, personas kods /personas kods/, /pers. C/, personas kods /personas kods/, labā zaudējumus 1578,56 EUR (viens tūkstotis pieci simti septiņdesmit astoņi *euro* un 56 centi), līgumsodu 157,86 EUR (simtu piecdesmit septiņi *euro* un 86 centi) un tiesas izdevumus 391,98 EUR (trīs simti deviņdesmit viens *euro* un 98 centi), nosakot, ka piedzītās naudas summas ieskaitāmas prasītāja norēķinu kontā Nr.LV21UNLA0015000702197, AS "SEB banka".

Atzīt prasītājam tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei (izsoles noslēguma dienai) saņemt likumiskos 6 % gadā no parāda summas (1578,56 EUR).

Noraidīt /pers. C/ prasību pret /pers. D/ daļā par zaudējumu atlīdzības 569,15 EUR un līgumsoda 936,61 EUR piedziņu.

Noteikt atbildētājai termiņu sprieduma labprātīgai izpildei 10 (desmit) dienas, skaitot no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Spriedumu var pārsūdzēt 30 dienu laikā Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departamentā, iesniedzot kasācijas sūdzību Kurzemes apgabaltiesā.

Spriedums sastādīts 2020.gada 27.oktobrī.

Tiesnese L. Jansone

Tiesnese R. Vīva

Tiesnese A. Klaiše